TA'LIM FIDOYILARI ISSUE:12

TA'LIM FIDOYILARI

RESPUBLIKA ILMIY-USLUBIY JURNALI

#12
2021-YEAR

ISSN : 2180-2160

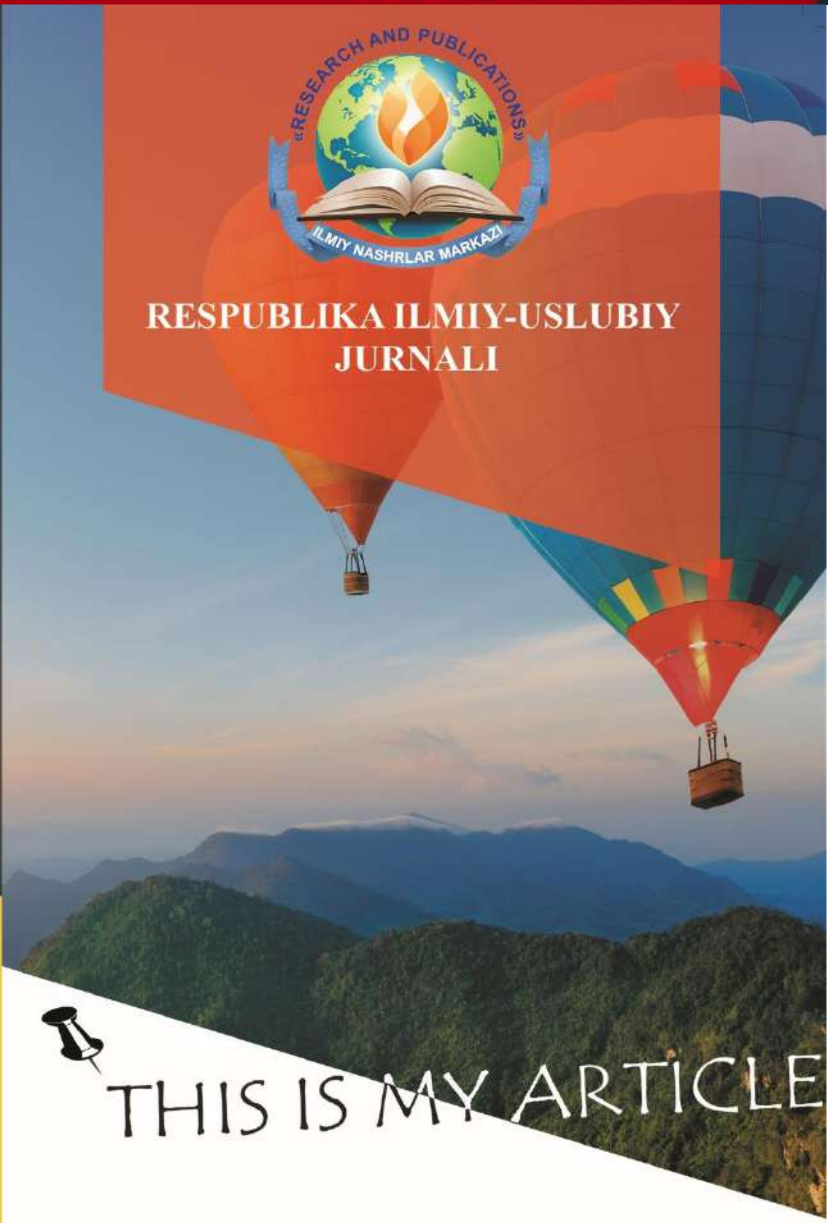

THIS IS MY ARTICLE

TA'LIM FIDOYILARI

www.talimfidoyilari.uz

CiteFactor Academic Scientific Journals
zenodo
Google Scholar
ORCID
OpenAIRE
IJIFACTOR INDEXING

PEDAGOGICAL SCIENCES
TECHNICAL SCIENCES
NATURAL SCIENCES
EXACT SCIENCES
MEDICAL SCIENCES
SOCIAL AND HUMANITARIAN SCIENCES

FOR MORE INFORMATIONS CONTACT US

SYRDARYA REGION GULISTON CITY :ADDRESS
+998 (97) 277 78 01 :PHONE
INFO@TALIMFIDOYILARI.UZ :MAIL

ILMIY NASHRLAR MARKAZI

TA'LIM FIDOYILARI

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi

ILMIY-USLUBIY JURNALI

BARCHA SOHALAR BO'YICHA

12 – SON, 1 – JILD DEKABR– 2021 yil

1 - QISM

«TA'LIM FIDOYILARI» ilmiy-uslubiy jurnali

TAHRIRIYAT

Editor in chief
Abdurahmonov Abdushokir Abdukarimovich

Bosh muharrir
Abdurahmonov Abdushokir Abdukarimovich

Preparing for publishing
Hakimova Aziza Xaydaraliyevna

Nashrga tayyorlovchi
Hakimova Aziza Xaydaraliyevna

«TA'LIM FIDOYILARI»
ILMIY-USLUBIY JURNALI

TAHRIR KENGASHI A'ZOLARI

Vahob Rahmonov
O'zbekiston yozuvchilar uyushmasi a'zosi

Jo'rayev Hamza Hamroqulovich
Mirzo Ulugbek nomidagi Samarqand davlat arxitektura-qurilish instituti, dotsenti

To'xtaboyev Moxirjon Raximjonovich
Namangan MOK ilmiy-axborot tatqiqotlar bo'limi boshlig'i

Akhmedov Oybek Saporbayevich
Ilmiy-uslubiy Respublika jurnali tahrirchisi

Usmonova Umida Aybekovna
Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori

G'ulomjonov Odiljon Raximjon o'g'li
Andijon Davlat Universiteti
Navoiy Davlat stipendiyasi sohibi

Raximova Oygul Raxim Qizi
Toshkent farmatsevtika institutining «Dori vositalarining sanoat texnologiyasi» kafedrasi dotsenti

Axmedov Oybek Saporbaevich
O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti ingliz tilini o'qitish metodikasi kafedrasi professori, filologiya fanlari doktori

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna
SamDU, Iqtisodiet fakulteti, iqtisodiy nazariya kafedrasida dotsent

Ilhomov Ziyovutdin Adxamovich
Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti Tarix fanlari nomzodi (dotsent)

Radjabov Nasir Nasimovich
O'R Jamoat xavfsizligi universiteti Tillarni o'rganish kafedrasi professori

MUNDARIJA

1	ICHIMLIK SUVNI TAYYORLASHDA FILTRLAB TOZALASH USULLARI AFZALLIKLARINI TAQQOSLASH ABDULLAYEV MUHAMMADALI RUSTAMJONOVICH	9
2	КРЕАТИВНЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ И ИХ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА В СРЕДНЕЙ АДИЛОВА ДИЛОРОМ БАХТИЯРОВНА	14
3	TESTICLE ASLAMOV AKPAR ARTUROVICH, OCHILOVA MADINABONU TOLIB QIZI, XAYRULLAYEVA DILOROM MURODULLO QIZI	19
4	BUYRAK USTI BEZI SATTOROV BOBUR UROL O'G'LI,NORBOYEV ADXAM ERKIN O'G'LI,ABDURAXIMOVA ADIBA ABDURASHIT QIZI	23
5	ТУРКИЯ ЖУРНАЛИСТИКАСЫНЫҢ ПАЙДА БОЛЫЎ ТАРИЙХЫНАН КАЛБАЕВА Г	26
6	ЛОГИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ АВТОМАТИЗАЦИИ ДОКУМЕНТОВ СТРАХОВОЙ СИСТЕМЫ ШУКУРЛАЕВА СОХИБА ШУХРАТОВНА, УСМОНОВ Ж.Т	30
7	TRENDS OF CURRENT ADVERTISING INDUSTRY UNGALOV SANJAR	
8	CHALLENGING PROBLEMS OF TEACHER TRAINING IBRAGIMOVA U.O.	40
9	„ILK ISTIQLOL KUYCHILARI'' AMRULLAYEVA NILUFAR	
10	ГУАНУДИН ГИДРОХЛОРИД АСОСИДА АМИНЛАНГАН ГУАНИДИН ПОЛИАКРИЛАМИД СИНТЕЗИ ШАРИПОВ БЕГМУРОД ШАРОПОВИЧ, ДОКТОРАНТ БЕКНАЗАРОВ ҲАСАН СОЙИБНАЗАРОВИЧ	52
11	BO`LAJAK O`QITUVCHILARDA DEONTOLOGIK TAYYORGARLIKNI SHAKILLANTIRISH AHAMIYATI TURSUNOVA NILUFAR SAMIYEVNA	59
12	ADABIY ALOQALARNI RIVOJLANTIRISH DAVR TAQOZOSI ANJELA ALIMARDON QIZI KUGANOVA	67
13	O'ZBEK TILI DARSLARIDA TINGLAB TUSHUNISH, OG'ZAKI VA YOZMA SAVODXONLIK KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH YO'LDOSHEVA IRODA ALISHEROVNA	72
14	NAZAR ESHONQUL NASRI POETIKASIDA FOLKLOR MOTIVLARI MIRZAYEVA SURAYYO MAHMASHARIF QIZI	80
15	BIOLOGIYA DARSLARIDA INTEGRATSION TA'LIM QOSIMOVA SOHOBA SAMATOVNA	86
16	INTERPERSONAL RELATIONSHIPS AS A FACTOR IN THE FORMATION OF THE PERSONALITY OF ADOLESCENCE ASLANBOYEVA GULSANAM	94
17	FEATURES OF PERSONALITY FORMATION IN ADOLESCENCE ASHUROVA HULKAROY	
18	LINGUOCULTUROLOGY AS A COMPREHENSIVE SCIENTIFIC PARADIGM KHATAMOVA GULRUKH BAKHTIYOROVNA	98
19	ЎЗГАРУВЧАН УЗАТИШ НИСБАТЛИ ТАСМАЛИ УЗАТМАДА ТАСМАНИНГ БОШЛАНҒИЧ ТАРАНГЛИГИ ВА СИРПАНИШ КОЭФФИЦИЕНТИНИ АНИҚЛАШ Х.Т.НУРУЛЛОЕВА ОРТИКОВ ОЙБЕК АКБАРАЛИЕВИЧ	104

20	SHARQ QO`LYOZMALARI VA ULARNING O`ZBEKISTON TARIXI SVILIZATSIYASIGA QO`SHGAN HISSASI BAYNIYAZOVA PERIDA XASANOVNA SHERJANOVA FARIDA MURATBAYEVNA	109
21	TEXNOLOGIYA DARSLARIDA YANGI PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING QO'LLANILISHI SHARIPOVA DILDORA XAYITOVNA , SHARIPOVA DILAFRO'Z XAYITOVNA	113
22	YANGI-ANGREN IESIDA TUTUN GAZINI OLTINGUGURT OKSITIDAN TOZALASH IMKONIYATLARI YUSUPALIYEV R. UNAROV A.	118
23	ҲАЁТ ВА ЖАМИЯТ ПОЙДЕВОРИ " УСТОЗ ВА ШОГИРД" ТИМСОЛИДА АКМАЛ ҲАМРОҚУЛОВИЧ	121
24	YIRIK SHAHARLARDA PIYODALAR HARAKATINI TAHLIL QILISH VA ULARNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI (TOSHKENT SHAHRI MISOLIDA) QOSIMOVA SAODAT TOSHEVNA, ERNAZAROVA GULNAZ PUXARBAYEVNA	125
25	APPLICATION OF SATELLITE TECHNOLOGIES IN MONITORING DEFORMATION OF HYDRAULIC STRUCTURES AVEZBAEV SA'DULLA AVEZBAEVICH ASKAROV JASURBEK YODGORJON OGLI	120
26	FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE TEST COMPETENCE IRISOVA KHODZHIYA ABDUMAVLON KYZY	140
27	ТУҒРУҚ ТРАВМАСИ Г.О. ҚУРБОНОВА	145
28	BOG'LIQSIZ TASODIFIY MIQDORLAR UCHUN AYRIM LIMIT TEOREMALARNI ISBOTLASHDA XARAKTERISTIK FUNKSIYALAR METODIDAN FOYDALANISH AXMATOV N.B	151
29	ОПРЕДЕЛЕНИЕ ЧАСТОТЫ СОБСТВЕННЫХ КОЛЕБАНИЙ БЕРДА БАТАННОГО МЕХАНИЗМА ТКАЦКОГО СТАНКА ДРЕМОВА НАДЕЖДА ВАСИЛЬЕВНА	155
30	BOSHLANG'ICH SINF O'QUVCHILARINI KASB-HUNARGA YO'NALTIRISHDA AMALIY YONDASHUV ABDUSALOMOVA MAHBUBA YO'LDOSHOVNA	161
31	ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИИ WEBRTC ПРИ СОЗДАНИИ СЕТЕВЫХ ВЕБ-ПРИЛОЖЕНИЙ АХМАДЖОНОВ ИСЛОМЖОН КОЗИМЖОН УГЛИ РАХМАНКУЛОВА БАРНО ОКТАМХАНОВНА	165
32	AHOLI TURAR JOYLARINI ISSIQLIK ENERGIYASI BILAN TAMINLASH VA SAMARADORLIGI OSHIRISH YO'LDASHOV OYBEK	170
33	QALANDAROV AMINJON TADBIRKORLIK FAOLIYATINI HUQUQIY TARTIBGA SOLISHNING AHAMIYATI	178
34	RAQOBAT HUQUQI: USTUN MAVQE TUSHUNCHASI VA UNI TARTIBGA SOLISHNING AHAMIYATI AHROROVA SAYOHAT AKRAM QIZI	187
35	ТЎЛЕПБЕРГЕН ҚАИПБЕРГЕНОВНИНГ "ҚОРАҚАЛПОҚНОМА" АСАРИДАГИ АЙРИМ ТОПОНИМЛАР ХУСУСИДА МАЪРУФЖОН ЮЛДАШЕВ МАЛОХАТ ҚЎШНАЗАРОВА	196
36	MATEMATIK SAVODXONLIKNI RIVOJLANTIRISHDA LOYIHALAR METODINING AHAMIYATI	203

	KUVONDIKOV SAYQALBEK BAXTIYOR O'GLI	
37	MELISSA OFFICINALIS L. NI IN VITRO USULIDA MIKROKLONAL KO'PAYTIRISHNING OPTIMAL YECHIMLARI INOYATOVA MAFTUNA XASAN QIZI MAXKAMOV TROBJON XUSANBOEVICH	207
38	ICT APPLICATION IN ENGLISH LANGUAGE LESSONS IN PRIMARY SCHOOL KUDRATOVA DILFUZA KHUDAYSHUKUROVNA	214
39	ADABIYOT DARSLARIDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISH ATABULLAYEVA NILUFAR KUDRATOVNA	219
40	O'QUVCHILARNING MATEMATIK SAVODXONLIGINI OSHIRISH USULLARI ISMOILOVA NILUFAR MATMUROT QIZI	223
41	CHINGIZ AYTMATOV ASARLARIDAGI MA'NAVIIY YETUKLIK MASALASINI O'RGANISH KARIMOVA GULBAHOR NARIMONOVNA	226
42	ONA TILI VA ADABIYOT DARSLARIDA XALQ OG'ZAKI IJODIDAN FOYDALANISH NIYAZMETOVA SULTONPOSHSHA MATRASULOVNA	230
43	BADIIY ADABIYOT ORQALI INSONPARVARLIK TUYG'ULARINI TARBIYALASH QUTLIMURATOVA FOTIMA QAHRAMON QIZI	234
44	TEXNOLOGIYA FANLARINI O'QITISHDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISH RAHIMOVA NASIBA RAJABOVNA	236
45	ONA TILI VA ADABIYOT DARSLARIDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH RO'ZIBOYEVA GULANDOM ODILBEK QIZI	240
46	KIMYO FANINI O'QITISHDA DIDAKTIK O'YINLARDAN FOYDALANISH SAATBAYEV JO'RABEK ULUG'BEK O'G'LI	244
47	UTILISATION DES TECHNOLOGIES DE JEU DANS LES COURS DE LANGUE FRANÇAISE KHUDAYBERGANOVA GULNORA YULDASHEVNA	248
48	УМУМТАЪЛИМ ФАНЛАРИНИ ИНТЕГРАЛЛАБ ЎҚИТИШДА ЁШЛАРНИ ЭКОЛОГИК МАДАНИЯТИНИ ШАКЛЛАТИРИШНИНГ БАЗИ ЙЎЛЛАРИ ШЕРБЕКОВА ТУРСУНОЙ АЛЛАБЕРДИЕВНА ЭСИРГАПОВА ДИЛОРОМ НАЗАРҚУЛОВНА	253
49	BOSHLANG`ICH TA'LIMDA MANTIQIY TOPSHIRIQLARNI BAJARISHNING AHAMIYATLILIGI K. Z. NEGMATOVA	257
50	ALGEBRA VA UNING RIVOJLANISH TARIXI MAHMUDOVA MA'RIFAT IBODULLAYEVNA YARMETOVA MUQADDAS RO'ZIMOVNA	262
51	CODONOPSIS CLEMATIDEA (SCHRENK) C.B.CLARKE УРУҒЛАРИНИНГ УНУВЧАНЛИГИ ПЎЛАТОВА АЗИЗА РАМАЗОН ҚИЗИ, УСМОНОВА БАҲОРА КОМИЛЖОН ҚИЗИ, ИНОЯТОВА МАФТУНА ХАСАН ҚИЗИ, МАХКАМОВ ТРОБЖОН ХУСАНБОЕВИЧ	265
52	UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTABLARI INFORMATIKA DARSLARIDA "LOYIHA" METODIDAN FOYDALANISH JUMABAYEVA MATLUBA XUDOYBERGANOVNA	274
53	MAQOM SAN'ATINING JAHONGA TANILISHI XAYRULLAYEVA ZILOLA G'AYBULLA QIZI	280
54	ARAB VA O'ZBEK TILLARIDA FRAZEOLOGIK BIRLIKLARNING	283

	KOMBINATSIYALARI MARDAYEV OMONBEK	
55	UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTABLARIDA INFORMATIKA FANI MAZMUNI VA O'QITISH SHAKLLARI SOLIYEVA NASIBAXON ALIJONOVNA	287
56	BO'LAJAK PEDAGOG PSIXOLOGLARNING LIDERLIK KOMPETENTSIYASINI RIVOJLANTIRISH DILDORA USAROVA	295
57	ЎЗБЕК МИЛЛИЙ МУСИҚАСИДА КЎҲНА ЧОЛҒУЛАР АБДУМАЖИДОВА НОЗИМА ФАРХОД ҚИЗИ	303
58	MOLIYA TIZIMIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH SAMARADORLIGI KUCHIMOV JAHONGIR SHUXRAT O`G`LI	308
59	TARIX FANINI O'QITISHDA TARIXIY RASMLAR HAMDA KO'RGAZMALI VOSITALARDAN FOYDALANISH ABSALIYEVA YULDUZ	313
60	RESTORATION OF MENSTRUAL FERTILITY DURING BREASTFEEDING AFTER PHYSIOLOGICAL CHILDBIRTH OCHILOVA DILOROM ABDUKARIMOVNA RAKHMONKULOVA NARGIZA GAFFUROVNA	316
61	BOLANING SHAXSIY RIVOJLANISHIDA, TARBIYAVIY SHAKLLANISHIDA, MAKTAB VA OTA-ONA O'RTASIDAGI MA'NAVIY - MA'RIFIY UZVIY MUNOSABATLAR ODILXUJAYEVA MAFTUNA XAQNAZAROVNA	321
62	ТУРЛИ ЁШДАГИ ҚОРАКЎЛ ҚЎЗИЛАРИНИНГ ҚОН ЗАРДОБИДА АНТИТЕЛОЛАР ТЎПЛАНИШ ДИНАМИКАСИ ОРТИҚОВ Т.З., ФАЙЗУЛЛАЕВ У.Р	325
63	BOSHLANG'ICH SINFLARDA O'YINLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH F.X. QAYUMOVA	332
64	O`ZBEK TILI TA'LIMIDA KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISH RUZMETOVA SEVARA SULAYMONOVNA MASHARIPOVA SALOMAT ATANAZAROVNA SAMANDAROVA MUHAYYO SULTANOVNA	347
65	FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE TEST COMPETENCE IRISOVA KHOJIYA	351
66	ISTISNOLI HOLATLARNI QAYTA ISHLASH TO'LABOYEVA N.D, F INOMIDDINOV A.N	356
67	BOSHLANG'ICH TA'LIM SIFATI OSHIRISHDA INNOVATSION YONDASHUV XOLMO'MINOVA NIGORA	365
68	SO'ZLARNING SHAKL VA MA'NO MUNOSABATIGA KO'RA TURLARINI O'RGANISH MASHARIPOVA KOMILA MASHARIPOVNA.ZARIPOVA LAYLO SHUHRATOVNA	368
69	MUNAVVARQORI ABDURASHIDXONOV FAOLIYATIGA BIR NAZAR RAVSHANOVA UMIDA KAMOLOVNA	371
70	BOSHLANG'ICH TA'LIMDA AXBOROT-KOMMUNIKATSION TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH XATAMOVA DILAFRUZ SAYFIDDINOVNA	375
71	ЗАДАЧА НАХОЖДЕНИЯ ПРОСТЫХ ЦИКЛОВ В НЕОРИЕНТИРОВАННОМ ГРАФЕ МУХСИНОВ Ш.Ш.	379
72	TA'LIM JARAYONNI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA O'QUV	385

	MASHG'ULOTLARI LOYIHASINI AMALIYOTGA TADBIG'I QARSHIYEV OLIM NAMOZOVICH	
73	TARIX FANINI O'QITISHDA "LOYIHA" METODINING TADBIQ ETILISHI XOJIAKBAROVA MALOXATXON ISROILOVNA	391
74	ABU RAYHON BERUNIYNING MATEMATIKANI RIVOJLANTIRISHDAGI O'RNI SAYFULLAYEVA NAFISA ERKINOVNA	396
75	O'QUVCHILARNING MATEMATIK TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISHDA MANTIQIY MASALALARNING O'RNI VA RO'LI SHARIPOV JAMSHID ASQARBOYEVICH	399
76	ABU RAYHON BERUNIYNING MATEMATIKANI RIVOJLANTIRISHDAGI O'RNI ABDURAXIMOVA SARVINOZ ABDURAXIMOVNA	403
77	O'ZBEK TILI MO'JIZASI SAIDOVA SHAHODAT RAXIMOVNA	406
78	MATEMATIKA DARSLARIDA YANGI PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING AFZALLIGI TAJIMURATOVA GULJAXAN	410
79	DIDACTIC GAMES IN TEACHING ENGLISH IN PRIMARY CLASSES BAKAEVA NASIBAKHAN CHORIEVNA	414
80	YOSHLARNI MA'NAVIYATLI VA MARIFATLI BO'LIB TARBIYALANISHIDA TARIX FANINING TUTGAN O'RNI XOLMATOV OYBEK ILHOMOVICH HORBEKOV RAXMATULLA ESHPULATOVICH	418
81	БОЛАЛАР МУСИҚА ВА САНЪАТ МАКТАБЛАРИДА "МУСИҚА АДАБИЁТИ" ФАНИНИНГ ЎҚИТИШ МУАММОЛАРИ. СОБИРОВА ГУЛҲАЁ АКТАМЖОНОВНА	422
82	MAKTABDA FIZIKA FANINI O`QITISHDA INNOVATSION METODIKALARNI QO'LLASH RAXMATOVA MAKTUBA XAYRULLAYEVNA	432
83	TARIX TA'LIMINI O'QITISHDA ZAMONAVIY AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH METODIKASI RAHMATOVA NILUFAR	437
84	SCRATCH DASTURLASH MUHITI BO'YICHA UCHTEPA TUMANIDA O'QUV KURSI TRENERI BO'LIB O'TDI. BOBOMURODOVA NARGIZA BOYNAZAROVNA	442
85	УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ МАТЕМАТИЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ МАТЕМАТИКЕ Н.Т. МУСУРМАНКУЛОВА	447

ТУРЛИ ЁШДАГИ ҚОРАКЎЛ ҚЎЗИЛАРИНИНГ ҚОН ЗАРДОБИДА АНТИТЕЛОЛАР ТЎПЛАНИШ ДИНАМИКАСИ

Ортиқов Т.З. – магистр, Файзуллаев У.Р. – талаба

Самарқанд ветеринария медицинаси институти

Аннотация

Қоракўл қўзиларининг қон зардобида шартли патоген микроорганизмларга нисбатан антителолар тўпланиш динамикаси ўрганилди. Қоракўл қўзилари организмида шартли патоген микроорганизмларга нисбатан аввало колострал (пассив), сўнгра табиий (фаол) иммунитет шаклланиши ҳамда ушбу иммунитетларни тавсифловчи қоракўл қўзилари қон зардобидаги антителолар титри тўлқинсимон динамикага эга эканлиги аниқланди.

Калит сўзлар: шартли патоген микроорганизмлар, колострал иммунитет, фаол иммунитет, қон зардоби, антигенлар, антителолар.

Мавзунинг долзарблиги. Янги туғилган ҳайвонлар касалликларининг бош сабаби, организмнинг ҳимоя кучи билан атроф-муҳит ўртасидаги мувофиқликни бузилишидир.

Ҳайвонлар амалда стерил ошқозон-ичак ва нафас олиш органлари билан туғилади, аммо ташқи муҳит билан дастлабки алоқасидаёқ, бирданига микроорганизмлардан зарарланади.

Янги туғилган организмга фақатгина патоген микроорганизмлар салбий таъсир этиб қолмасдан, балки шартли патоген микроорганизмлар ҳам организм резистентлиги пасайган пайтда юқумли касалликларнинг қўзғатувчилари каби таъсир кўрсатади [1,4].

Амалиётда кўп учровчи шартли патоген микроорганизмлар жумласига колибактерия, сальмонелла, пастерелла, псевдомонада, стафиликокк ва стрептококк каби бактериялар киради [1,3].

Ветеринарияда бу бактериялар қўзғатадиган касалликлар ёш ҳайвонларнинг касалликлари сифатида алоҳида ўрин эгаллайдилар. Уларни олдини олиш, қарши кураш ва даволашнинг махсус чора-тадбирлари ишлаб чиқилган бўлишига қарамасдан муаммонинг долзарблиги пасаймаётир [2].

Тадқиқотнинг мақсади. Турли ёшдаги қоракўл қўзиларининг қон зардобида шартли патоген микроорганизмларга нисбатан антителолар тўпланиш динамикасини ўрганиш.

Тадқиқот материаллари ва усуллари. Турли ёшдаги қоракўл қўзилари организмида шартли патоген микроорганизмларга қарши табиий иммунитетни қай даражада намоён бўлишини ўрганиш мақсадида илмий-тадқиқот ишларини олиб бордик.

Илмий-тадқиқот ишларини Самарқанд вилоятининг Нуробод тумани "Амир Темур" қоракўлчилик ширкат хўжалигининг табиий яйлов шароитларида боқилаётган 3, 15 кунлик, 1,2,3,6 ойлик, жами 180 бош қоракўл қўзиларида олиб бордик.

Лаборатория текширувларини институтимизнинг "Ҳайвонлар физиологияси, биокимёси ва патологик физиология" кафедрасининг илмий тадқиқот лабораториясида ўтказдик.

Турли ёшдаги қоракўл қўзиларининг қон зардобида колибактерия, салмонелла, пастерелла, псевдомонада, стафилококк ва стрептококкларга қарши антителолар тўпланиш динамикасини Райтнинг агглютинация реакцияси ёрдамида аниқладик.

Тадқиқот натижалари. Олиб борилган илмий тадқиқотларимизда шартли патоген микроорганизмлар муаммоси ёш ҳайвонларда бирмунча ўткир қўйилганлигини ҳисобга олиб, 3, 15 кунлик, 1,2,3 ва 6 ойлик қоракўл қўзиларининг қон зардобида антителолар ҳосил бўлиши ҳамда уларнинг колострал ва табиий иммунитет шаклланишидаги аҳамияти таҳлил қилинди.

Аввало илмий тадқиқотларни 3 ва 15 кунлик 30 бош қоракўл қўзиларида ўтказиб, уларнинг қон зардобида 6 хил шартли патоген микроорганизмларга қарши антителолар титрини аниқладик (1-жадвал).

1 - жадвал

3 ва 15 кунлик қоракўл қўзиларининг қон зардобида шартли патоген микроорганизмларга нисбатан антителолар тўпланиш динамикаси (M±m)

	Антителолар спектри	Қоракўл қўзиларининг ёши ва сони (n=)	
		3-кунлик (n=30)	15 кунлик (n=30)
	Коли агглютинин	1:150±2,73	1:130±2,54
	Сальмонелла агглютинин	1:70±1,87	1:60±1,73
	Пастерелла агглютинин	1:150±2,73	1:170±2,91
	Псевдомонада агглютинин	1:80±2,00	1:60±1,73
	Стрептококк агглютинин	1:170±2,91	1:210±3,24
	Стафилококк агглютинин	1:150±2,73	1:200±3,16

1-жадвалдан кўриниб турибдики, колибактерияларга қарши 1:130 дан 1:150 гача, салмонеллаларга 1:60 дан 1:70 гача, пастереллаларга 1:150 дан 1:170 гача,

псевдомонадаларга 1:60 дан 1:80 гача, стрептококкларга 1:170 дан 1:210 гача ва стафилококкларга 1:150 дан 1:200 гача титрда антителолар борлиги аниқланди.

Бу антителалар оғиз сути орқали онадан ўтганлиги туфайли, уларда колострал иммунитет шаклланганлигидан далолат беради ва у ёш ҳайвонни тегишли бактериялардан ҳимоя қилишга қаратилганлиги табиийдир.

Бунда оғиз сути орқали ўтган иммунтаначалар нафақат антитела, балки антиген вазифасини ҳам ўтайди. Яъни она организми оғиз сути орқали ўз авлодини табиатда кенг тарқалган шартли патоген микроорганизмларга қарши ҳам пассив, ҳам фаол эмлайди.

Чунки, колострал иммунитет она организмидаги фаол иммунитетнинг ҳосиласидир.

Шундай бўлишига қарамасдан, масалани янада ойдинлаштириш мақсадида, 1,2,3,6 ойлик 30 бош қоракўл қўзиларида тадқиқотларни давом эттирдик ва уларнинг қон зардобида шартли патоген микроорганизмларга қарши антителолар ҳосил бўлиш динамикасини ўргандик (2-жадвал).

2 - жадвал

1,2,3,6 ойлик қоракўл қўзиларининг қон зардобида шартли патоген микроорганизмларга нисбатан антителолар тўпланиш динамикаси (M±m)

	Антителолар спектри	Қоракўл қўзиларининг ёши ва сони (n=)			
		1-ойлик (n=30	2-ойлик (n=30)	3-ойлик (n=3	6-ойлик (n=30)

		)		0)	
	Колиагглютинин	1:130 ±2,54	1:150 ±2,73	1:100 ±2,23	1:55 ±1,65
	Сальмонелла агглютинин	1:50 ±1,58	1:80 ±2,00	1:50 ±1,58	1:50 ±1,58
	Пастерелла агглютинин	1:80 ±2,00	1:160 ±2,82	1:70 ±1,87	1:80 ±2,00
	Псевдомонада агглютинин	1:100 ±2,23	1:110 ±2,34	1:50 ±1,58	1:50 ±1,58
	Стрептококк агглютинин	1:50 ±1,58	1:170 ±2,91	1:70 ±1,87	1:60 ±1,73
	Стафилококк агглютинин	1:140 ±2,64	1:160 ±2,82	1:80 ±2,00	1:50 ±1,58

2-жадвалдан кўриниб турибдики, 1,2,3,6 ойлик қоракўл қўзиларининг қон зардобида колибактерияларга қарши - 1:55дан 1:150 гача, салмонеллаларга - 1:50дан 1:80 гача, пастереллаларга - 1:70дан 1:160 гача, псевдомонадаларга - 1:50дан 1:110 гача, стрептококкларга – 1:50дан 1:170 гача ва стафилококкларга - 1:50дан 1:160 гача титрда антителолар борлиги ва уларнинг тўлқинсимон динамикага эга эканлиги аниқланди.

Ўтказилган тадқиқотларимизда шартли патоген микроорганизмларга қарши 3 ва 15 кунлик қоракўл қўзиларининг қон зардобида ҳосил бўлган антителолар

титрига нисбатан 2 ойлик қоракўл қўзиларининг қон зардобида ҳосил бўлган антителолар титри анча юқори эканлиги кузатилди.

Бу эса қоракўл қўзилари организмида табиий иммунитет шакланаётганлигидан далолат беради.

Бинобарин, ҳанузгача шартли патоген микроорганизмларга қарши бу даражада кучли табиий иммунитет борлиги инкор қилиб келинди.

Чунки шу пайтгача қишлоқ хўжалик ҳайвонларида шартли патоген микрорганизмларга қарши ўзига хос хусусиятга эга табиий иммунитет ҳосил бўлиши маълум эмас эди.

Бу ҳодисанинг нафақат колострал, яъни пассив иммунитетга, балки фаол иммунитет ҳосил бўлишига ҳам даҳлдор эканлиги табиийдир.

Хулосалар. 1. Турли ёшдаги қоракўл қўзилари қон зардобида шартли патоген микроорганизмларга нисбатан 1:50 дан 1:210 гача бўлган юқори титрдаги антителолар ҳосил бўлиши аниқланди.

2. Бу эса қоракўл қўзилари организмида шартли патоген микроорганизмларга нисбатан аввало колострал (пассив), сўнгра табиий (фаол) иммунитет шаклланаётганидан далолат беради.

3. Ушбу иммунитетларни тавсифловчи қоракўл қўзилари қон зардо-бидаги антителолар титри тўлқинсимон динамикага эга.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Абдуллаев М.А., Рузикулов Р.Ф. Иммунность организма сельско-хозяйственных животных против условно-патогенных микроорганизмов. //Журнал «Известия» Армянской сельскохозяйственной академии. -Ереван, 2004, № 4, С. 60-61.

2. Бурлаков В.А., Родионова В.Б., Интизаров М.М., Бурлаков С.В., Бурлакова Г.И., Проблемы борьбы и профилактики желудочно-кишечных болезней молодняка животных //Ветеринарная медицина. – Москва, 2002. №1. С.16-17.

3. Рузикулов Р.Ф., Абдуллаев М.А. Колостральный иммунитет новорождённых животных против условно-патогенных микроорганизмов //Мониторинг распространения и предотвращения особо опасных болезней животных и птиц: Материалы III Международной научной конференции. - Самарканд, 2006. – С. 276-278.

4. Фролов А.Ф., Зарицкий А.М. Еще раз об условной патогенности микроорганизмов. Журнал микробиологии. 1999. – №5. – С.96-98.

DIPLOMA

TA'LIM FIDOYILARI

Ортиқов Т.З

RESPUBLIKA ILMIY-USLUBIY ONLAYN JURNALIDA

ТУРЛИ ЁШДАГИ ҚОРАКЎЛ ҚЎЗИЛАРИНИНГ ҚОН ЗАРДОБИДА АНТИТЕЛОЛАР ТЎПЛАНИШ ДИНАМИКАСИ

NOMLI MAQOLASI BILAN ISHTIROK ETGANI UCHUN TAQDIRLANADI

HONORED MENTION

Bosh muharrir:
A.A. Abdurahmonov

2021 /DEKABR

YOUR SEAL

Яндекс @mail Google

DIPLOMA

TA'LIM FIDOYILARI

Файзуллаев У.Р

RESPUBLIKA ILMIY-USLUBIY ONLAYN JURNALIDA

ТУРЛИ ЁШДАГИ ҚОРАКЎЛ ҚЎЗИЛАРИНИНГ ҚОН ЗАРДОБИДА АНТИТЕЛОЛАР ТЎПЛАНИШ ДИНАМИКАСИ

NOMLI MAQOLASI BILAN ISHTIROK ETGANI UCHUN TAQDIRLANADI

HONORED MENTION

Bosh muharrir:
A.A. Abdurahmonov

2021 /DEKABR

YOUR SEAL

Яндекс @mail Google

INTELLECT EDUCATION OFFICIAL 777

«RESEARCH AND PUBLICATIONS» ILMIY NASHRLAR MARKAZI

CERTIFICATE

TA'LIM FIDOYILARI

Ортиқов Т.З

RESPUBLIKA ILMIY-USLUBIY JURNALIDA

ТУРЛИ ЁШДАГИ ҚОРАКЎЛ ҚЎЗИЛАРИНИНГ ҚОН ЗАРДОБИДА АНТИТЕЛОЛАР ТЎПЛАНИШ ДИНАМИКАСИ

NOMLI MAQOLASI BILAN ISHTIROK ETGANI UCHUN TAQDIRLANADI

Bosh muharrir: A.A. Abdurahmonov

SCAN ME

2021 /DEKABR

Яндекс @mail Google

CERTIFICATE

TA'LIM FIDOYILARI

Файзуллаев У.Р

RESPUBLIKA ILMIY-USLUBIY JURNALIDA

ТУРЛИ ЁШДАГИ ҚОРАКЎЛ ҚЎЗИЛАРИНИНГ ҚОН ЗАРДОБИДА АНТИТЕЛОЛАР ТЎПЛАНИШ ДИНАМИКАСИ

NOMLI MAQOLASI BILAN ISHTIROK ETGANI UCHUN TAQDIRLANADI

Bosh muharrir: A.A. Abdurahmonov

SCAN ME

2021 /DEKABR

Яндекс @mail Google